

De drie P's in de waterketen

Investerings in de waterketen deden we, en doen we nog steeds, voor de lange termijn. Afschrijvingsperioden van 30 tot 40 jaar zijn niet ongewoon. Juist aan de inrichting van ons afvalwatersysteem mogen dan ook, vanwege de lange duur dat de systemen moeten functioneren, hoge eisen worden gesteld. Het gaat om duurzaamheid in de meest letterlijke zin van het woord. De systemen die we nu aanleggen, zullen dus ook over 30 jaar maatschappelijk geaccepteerd moeten zijn, voldoen aan de dan geldende milieudoelstellingen en kosteneffectief moeten zijn. Daarom is een discussie over duurzaamheid en de drie P's (People, Planet en Profit) juist voor de waterketen zeer relevant. De relatie tussen het streven naar winst, de effecten op het milieu en de maatschappij kan echter in tijd en plaats variëren. Flexibiliteit en maatwerk zijn belangrijk. Met de introductie van duurzaamheid als randvoorwaarde in de waterketen maken we het ons zelf niet gemakkelijker. Maar we maken ons werk wel leuker.

De discussie over duurzaamheid heeft nadrukkelijk invloed gehad op hoe we nu naar de waterketen kijken. Het duurzamer omgaan met energie en grondstoffen stond tien jaar geleden aan de basis van wat we nu 'nieuwe sanitatie' noemen. Daarnaast zijn tal van projecten opgepakt waarin energie en grondstoffen werden teruggewonnen. Met initiatieven als Pharmafilter, de energie- en grondstoffenfabriek en de ontwikkeling van riothermie heeft ook de waterwereld een duidelijke weg ingeslagen. De nu uitgevoerde pilots en de in gang gezette projecten laten zien dat het allemaal wel duurzamer kan. En daarmee lijken nieuwe doelen voor de waterketen gesteld te kunnen worden.

Doelen en randvoorwaarden

Die nieuwe doelen zouden bijvoorbeeld het produceren van energie of het terugwinnen van fosfaat kunnen zijn. Maar hebben we dan

in alle gevallen wel een goede afweging gemaakt tussen de drie P's? Moet het terugwinnen van energie een doel op zich worden? Ook als de prijs van de teruggewonnen energie veel hoger is dan van andere vormen van duurzame energie? Het laat zien dat in dit doel een zekere keuzevrijheid zit. We streven het alleen na als het economisch kan en maatschappelijk geaccepteerd wordt. Het brengt ons bij de vraag wat de echte doelen van de waterketen zijn.

Nog steeds is het op een veilige wijze verwerken van ons afvalwater het belangrijkste doel. Dat dient ook zo te blijven. Dit betekent enerzijds dat we er niet ziek van mogen worden en geen wateroverlast mogen ondervinden en anderzijds dat het geen nadelige gevolgen heeft voor het milieu. Gezondheid, waterbeheersing en een schoon milieu staan terecht nog steeds bovenaan.

De discussie over duurzaamheid heeft wellicht vooral invloed op de vraag over de wijze waarop we ons van onze taak kwijten. Duurzaamheid is daarmee meer een randvoorwaarde dan een zelfstandig doel. Randvoorwaarden kennen we al langer in het waterbeheer. Lange tijd waren de belangrijkste randvoorwaarden dat de burger zoveel mogelijk ontzorgd moest worden en de kosten beperkt moesten blijven. Daar komen nu dus nieuwe randvoorwaarden bij. We willen - als dat mogelijk is - graag energie en grondstoffen terugwinnen. Dat hoeft niet alleen meer grootschalig maar mag ook best - als dat praktisch en handig is - met gescheiden stromen of decentrale voorzieningen. Samenwerking met andere partijen om zo een meerwaarde te creëren of kosten te beperken kan ook handig zijn. Kortom, we hebben in ons hoofd een beeld, een filosofie, binnen welke kaders we onze doelen willen bereiken.

Helofytenfilter bij een boerderij (foto: Bert Duker).



Dat onderscheid tussen doelen en randvoorwaarden is belangrijk. Op de primaire doelen gezondheid, waterbeheersing en een schoon milieu zullen we altijd worden afgerekend. Binnen het kader van de randvoorwaarden hebben we keuzemogelijkheden. Die keuzevrijheid kunnen we benutten door de drie P's voor iedere situatie steeds tegen elkaar af te wegen. Is het op locatie X wel effectief en efficiënt om energie te winnen? Of kiezen we hier liever voor een systeem dat meer energie vergt maar wel goedkoper is en op meer maatschappelijk draagvlak kan rekenen?

Standaardmaatregelen of maatwerk?

In de waterketen kunnen maatregelen snel tot doel worden verheven. Dat geldt bijvoorbeeld voor de investeringen die in het verleden in de drukriolering en IBA's in het buitengebied zijn gedaan. Door een maatregel te nemen zonder de context te beschouwen, zijn tal van situaties ontstaan waar we, als we er op terugkijken, moeten constateren dat de kosten hoog waren en het milieurendement beperkt is gebleven.

Zouden we van deze ervaringen kunnen leren? Zijn we in staat om in het kader van

duurzaamheid nu wel lokaal de juiste beslissingen te nemen, de juiste keuzes te maken in het spanningsveld tussen de drie P's? De tijd lijkt er wel rijp voor, aangezien ook het bestuursakkoord over de waterketen nadrukkelijk van ons vergt dat de samenwerkende partijen in de waterketen juist de vrijheid krijgen om (binnen de wettelijke kaders) de waterketen meer "naar de eisen en wensen van de burgers, bedrijven en de fysieke leefomgeving vorm te geven". Het zal naar ons idee moeten leiden tot maatwerk.

De komende jaren zal onder andere in het buitengebied opnieuw fors in de riolering geïnvesteerd moeten worden. De relatie tussen de drie P's is veranderd. Dat betekent dat we daar waar we ooit standaard voor een oplossing kozen, nu wellicht bewust andere keuzes zouden maken. Het ligt dan ook voor de hand te veronderstellen dat bij nieuwe investeringen ook in bestaande systemen nieuwe afwegingen worden gemaakt. Dat vergt een andere manier van denken. Geen standaardoplossingen maar maatwerk.

Tot slot, wat is dan duurzaamheid? Duurzaamheid kent vele definities en keurmerken. Het beperkt zich niet tot energie en grondstoffen, dat is wel duidelijk.

Maar een zoveelste definitie toevoegen leidt volgens ons niet tot meer duidelijkheid. Een goede balans tussen de drie P's is essentieel. Lokaal maatwerk is belangrijk. En wellicht ook de nodige flexibiliteit in het systeem om ook te kunnen anticiperen op de toekomstige ontwikkelingen. Duurzaamheid bereiken we vooral als ieder vanuit zijn eigen optiek op het juiste moment, voor die specifieke situatie, de juiste keuzes maakt.

Bjartur Swart (secretaris Koepelgroep Nieuwe Sanitatie STOWA)
Bert Palsma (programmacoördinator waterketen STOWA)

advertenties



Dit is de toekomst van watertechnologie

Watercampus Leeuwarden

KIJK
dat is 't mooie van LEEUWARDEN

Zuiver water binnen handbereik. Het lijkt zo vanzelfsprekend, maar het is dé uitdaging voor de toekomst. De beschikbaarheid van zoet water staat wereldwijd onder druk terwijl de waterbehoefte explosief groeit. Dit vraagt in de hele watersector om innovatieve oplossingen en nieuwe technieken.

De Watercampus Leeuwarden neemt hierin het voortouw. Wetenschappers uit alle delen van de wereld doen op de Watercampus onderzoek naar oplossingen op het gebied van o.a. drinkwaterproductie en afvalwaterzuivering.

De Watercampus biedt bedrijven, kennisinstellingen en onderwijsinstellingen alle voorwaarden om kennis te bundelen en innovatie mogelijk te maken. Hiermee is Leeuwarden hard op weg om de Europese hoofdstad van watertechnologie te worden.

Meer informatie?
Kijk op www.wetsus.nl of www.wateralliance.nl





UNIEK **MAATWERK**

WATER

GECERTIFICEERD

PRINCE KUNSTSTOFBOUW

IN HOGE MATE GROOT IN MAATWERK

PRINCE.NL WWW.PRINCE.NL WWW.PRINCE.NL